

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра туристичного бізнесу

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор

«_____» _____ 2017 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

МІЖНАРОДНИЙ ТУРИЗМ

спеціальність (напрямок) 6.140103 «Туризм»

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2017/2018 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

«28» серпня 2017 року, протокол № 1

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Ханова Олена В'ячеславівна,
к.геогр.н., доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин

Програму схвалено на засіданні кафедри туристичного бізнесу

«28» серпня 2017 року, протокол № 1

Завідувач кафедри туристичного бізнесу

_____ Парфіненко А.Ю.

Програму погоджено методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу,

«28» серпня 2017 року, протокол № 1

Голова методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

_____ Григорова-Беренда Л.І.

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Міжнародний туризм» складена відповідно до освітньо-професійної програми **напрямку підготовки 6.140103 «Туризм»** (рівень бакалавр).

Предметом вивчення навчальної дисципліни є наступні складові поняття «туризм»: подорож, переміщення або міграція; мотивація (ціль) переміщення; країнознавчі особливості, що приваблюють туриста; економічні фактори, пов'язані з наявністю засобів на організацію поїздки, а також із впливом туризму на розвиток економіки на мікро і макрорівнях.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Міжнародний туризм» є формування спеціальних знань щодо організації міжнародної туристичної діяльності, вивчення міжнародного туризму як форми зовнішньоекономічної діяльності, територіальної організації міжнародного туристичного господарства, умов і особливостей його розвитку для практичної діяльності за фахом.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

Головним завданням дисципліни «Міжнародний туризм» є:

- відображення еволюції міжнародного туризму як форми зовнішньоекономічної діяльності;
- визначення туристичного ринку як сфери прояву економічних відносин;
- характеристика міжнародного ринку туристичного попиту і туристичних послуг;
- опис організації і технологій роботи туристичних фірм, їх взаємодія з організаціями постачальниками послуг.
- підготовка грамотних фахівців, що зможуть найбільше ефективно реалізовувати турпродукт.

1.3. Кількість кредитів – 2.

1.4. Загальна кількість годин – 72

1.5. Характеристика навчальної дисципліни

Нормативна / за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
4-й	4-й
Семестр	
7-й	7-й
Лекції	
14 год.	12 год.
Практичні, семінарські заняття	
12 год.	0 год.
Лабораторні заняття	
0 год.	0 год.
Самостійна робота	
46 год.	60 год.
Індивідуальні завдання	
0 год.	

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких результатів навчання

вміти :

- сформувані стійкі уявлення про особливості ринку міжнародного туризму;
- виявити актуальні проблеми організації міжнародного туризму;
- вивчити форми міжнародного туризму і методи дослідження туристичної галузі;
- набути практичних навичок організації турів і роботи з клієнтом;
- добитися розуміння студентами теоретичних основ, принципів, моделей, термінів міжнародного туризму, а також їх взаємозв'язку;
- показати місце туристичної галузі в світовій економіці, її вплив на національну економіку і взаємозв'язок з іншими галузями;
- уміти самостійно набувати, засвоювати і застосовувати практичну інформацію аналізувати події і ситуації, робити прогнози;
- застосовувати теоретичні знання в практичній діяльності.

Неодмінною умовою вивчення курсу «Міжнародний туризм» є ілюстрація теоретичних аспектів практичними ситуаціями.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Історія та сучасні тенденції розвитку міжнародного туризму

Тема 1. Туризм як форма міжнародних відносин.

Виникнення та етапи розвитку міжнародного туризму. Поняття міжнародного туризму. Форми і види міжнародного туризму. Особливості міжнародного туризму.

Тема 2. Статистика міжнародного туризму.

Статистика туристських потоків. Статистика туристських доходів. Статистика туристських витрат.

Тема 3. Міжнародний туризм як соціально-економічне явище. Соціально-економічна роль туризму. Функції міжнародного туризму в економіці країни. Фактори розвитку міжнародного туризму. Значення міжнародного туризму. Тенденції розвитку сучасного туризму.

Тема 4. Міжнародний туризм та Україна.

Потенціал розвитку туризму в Україні. Іноземний туризм в Україні: динаміка та проблеми розвитку. Міжнародний туризм як засіб інтеграції України у європейський та світовий простір.

Тема 5. Туристичні формальності.

Види формальностей у міжнародному туризмі. Державне регулювання туристичних формальностей. Поліцейські формальності. Паспортні формальності. Візові формальності. Туристична віза. Шенгенська віза. Митні формальності. Валютний контроль. Оформлення закордонного паспорта в Україні. Медико-санітарні формальності. Формальності безпеки. Страхування туристів. Медичне страхування туристів. Майнове страхування туристів. Страхування цивільної відповідальності.

Тема 6. Міжнародна співпраця в галузі туризму.

Двостороння співпраця в галузі туризму. Багатостороння співпраця. Головні міжнародні туристичні організації.

Розділ 2. Географія міжнародного туризму та туристичні ресурси

Тема 7. Державне регулювання міжнародної туристичної діяльності.

Сутність, структура та інструменти державного регулювання туризму. Механізми підтримки розвитку міжнародного туризму. Правове регулювання розвитку міжнародної туристичної діяльності в різних країнах. Туристична політика держав.

Тема 8. Географія туристичного попиту.

Географічні фактори розвитку міжнародного туризму. Географія світових туристських потоків. Туризм із метою відпочинку і розваг. Європа. Америка. Азійсько-Тихоокеанський регіон. Африка, Близький Схід та Південна Азія. Спортивний туризм. Міжнародні спортивні заходи. Гірськолижний туризм. Діловий туризм Бізнес-подорожі. Конгресово-виставковий туризм. Інсенсив-туризм. Лікувально-оздоровчий туризм. Релігійний туризм.

Тема 9. Туристичні ресурси.

Поняття та сутність туристичних ресурсів. Принципи класифікації туристичних ресурсів. Природно-кліматичні туристичні ресурси. Історико-культурні туристичні ресурси. Соціально-економічні туристичні ресурси. Інформаційні туристичні ресурси.

Тема 10. Світова спадщина ЮНЕСКО.

Характеристика списку Світової спадщини ЮНЕСКО. Критерії об'єктів Світової спадщини ЮНЕСКО. Розподіл об'єктів Світової спадщини ЮНЕСКО по країнам світу. Об'єкти Світової спадщини ЮНЕСКО в Україні.

Тема 11. Процеси транснаціоналізації та глобалізації в міжнародному туризмі.

Транснаціональні компанії на ринку міжнародного туризму. ТНК у готельному господарстві. Вплив туристських ТНК на національну економіку. Процеси глобалізації у світовому туризмі.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.		л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Історія та сучасні тенденції розвитку міжнародного туризму												
Тема 1.	6	1	1			4	6	1				5
Тема 2.	7	1	2			4	6	1				5
Тема 3.	6	1	1			4	6	1				5
Тема 4.	6	1	1			4	6	1				5
Тема 5.	7	2	1			4	7	2				5
Тема 6.	6	1	1			4	6	1				5
Разом за розділом 1	38	7	7			24	37	7				30
Розділ 2. Географія міжнародного туризму та туристичні ресурси												
Тема 7.	6	1	1			4	7	1				6
Тема 8.	7	2	1			4	7	1				6
Тема 9.	9	2	1			6	7	1				6
Тема 10.	6	1	1			4	7	1				6
Тема 11.	6	1	1			4	7	1				6
Разом за розділом 2	34	7	5			22	35	5				30
Усього годин	72	14	12			46	72	12				60

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Статистика міжнародного туризму	1
2	Географія туристичного попиту	1
3	Тренди розвитку міжнародного туризму	2
4	Взаємозв'язки на міжнародному туристичному ринку	2
5	Групування країн за рівнем розвитку міжнародного туризму	4
6	Закономірності розвитку міжнародного туризму	2
	Разом	12

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Форма контролю
1	Статистика міжнародного туризму	6	Розрахункова робота з аналізом
2	Географія туристичного попиту	6	Розрахункова робота з аналізом
3	Тренди розвитку міжнародного туризму	8	Розрахункова робота з аналізом
4	Взаємозв'язки на міжнародному туристичному ринку	10	Розрахункова робота з аналізом
	Групування країн за рівнем розвитку міжнародного туризму	10	Розрахункова робота з аналізом
	Закономірності розвитку міжнародного туризму	6	Розрахункова робота з аналізом
	Разом	46	

6. Індивідуальні завдання

Виконання практичних завдань та самостійних завдань за окремою країною. Заплановано курсову роботу «Передумови розвитку міжнародного туризму в країні» у вигляді презентації, виконання якої допоможе не тільки узагальнити теоретичний матеріал, а й сприяти формуванню компетенцій щодо вміння якісно представляти результати своїх досліджень. Кожен студент (слухач) виконує завдання самостійно згідно з обраним варіантом (країною) за єдиним для всіх змістом, який є узагальненням основних питань, які цікавлять кожного під час подорожі.

Робота містить 5 основних розділів:

Розділ 1 Загальні відомості та особливості географічного положення країни.

Розділ 2. Забезпеченість країни природними рекреаційними ресурсами.

Розділ 3. Забезпеченість країни суспільно-історичними рекреаційними ресурсами.

Розділ 4. Нормативно-правові особливості країни.

Розділ 5. Туристична інфраструктура країни.

7. Методи контролю

Оцінка виконаних практичних робіт, самостійних робіт по окремій країні, екзамен.

8. 8. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання			Екзамен	Сума
Розділ 1	Розділ 2	Разом		
T1-T6	T7-T11			
30	30	60	40	100

T1, T2 ... – теми розділів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка для чотирирівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно
70 – 89	добре
50 – 69	задовільно
1 – 49	незадовільно

Допуск до підсумкового семестрового контролю – за умов наявності у студента не менше 30 балів

9. Рекомендована література

Конспект лекцій, комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни, презентаційний матеріал до кожної лекційної теми, методичні вказівки до виконання практичних завдань.

Основна література

1. Закон України «Про туризм» від 15 вересня 1995 року № 324/95-ВР // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1995. – № 31. – с. 241-242.

2. Жукова М. Менеджмент в туристском бизнесе: учебное пособие / М. А. Жукова. – М.: КНОРУС, 2006. – 192 с.

3. Мальська М. Туристичний бізнес: теорія і практика. Навч. пос. / М. П. Мальська, В.В. Худо. – К.: Центр учбової літератури, 2007 – 424 с.
4. Вишневська О. Феномен туризму у сучасному соціокультурному просторі : монографія / О.О. Вишневська. – Х.: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2009. – 296 с.
5. Смолій В. Енциклопедичний словник-довідник з туризму. / В.А. Смолій, В.К. Федорченко, В.І. Цибух. – Київ : Видавничий Дім «Слово», 2006. – 372 с.
6. Квартальнов В. Туризм / В.А. Квартальнов. – М.: Финансы и статистика, 2002. – 320 с.
7. Александрова А. Международный туризм: учебник. / А. Ю. Александрова – М.: Аспект Пресс, 2002. – 470 с.
8. Особливості формування та реалізації туристичної політики держави : міжнародний, національний, регіональний досвід : монографія / кол. авт., за ред. А. Ю. Парфіненка. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. – 280 с.
9. Туристична політика зарубіжних країн: підручник / за ред. А. Ю. Парфіненка. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 220 с.
10. Рекреационная география : учеб.-метод. комплекс / А.С. Кусков, В. Л. Голубева, Т.Н. Одинцова; Рос. акад. образования, Моск. психол.-соц. ин-т. – М. : Флинта : Моск. психол.-соц. ин-т, 2005. – 493 с.
11. Биржаков М. Введение в туризм. / М.Б. Биржаков – Санкт-Петербург: Издательский дом Герда, 2002. – 320 с.
12. Зорин И. Энциклопедия туризма: справочник / И.В. Зорин, В. А. Квартальнов – Москва: Финансы и статистика, 2000. – 368 с.
13. Любіцева О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти)/ О. О. Любіцева – К.: Альтерпрес, 2002. – 436 с.
14. Любіцева О. Туризмознавство : вступ до фаху: підручник / О. О. Любіцева, В.К. Бабарицька – Київ: ВПЦ «Київський університет», 2008. – 336 с.
15. Туристичне країнознавство: країни лідери туризму: навчальний посібник / заг. ред. О.О. Любіцевої. – К.: Альтпрес, 2008. – 436 с.
16. Бабкин А. Специальные виды туризма / А.В. Бабкин – М. : «Феникс», 2008. – 252 с.
17. Александрова А. Ю. Международный туризм / Александрова А. Ю. – М. : КноРус, 2011. – 464 с.
18. Федорченко В. Туристський словник / В.К. Федорченко, І.М. Мініч. – Київ : Дніпро, 2000 – 160 с.
19. Гаврильчак И. Основные принципы организации и развития международного туризма / И.Н. Гаврильчак – С.-Петербург. гос. ин-т сервиса и экономики. – С-Пб., 2001. – 173 с.
20. Олійник Я. Б. Теоретичні основи туризмології : навч. посіб. / Я. Б. Олійник, А. В. Степаненко. – К. : Ніка-Центр, 2005. – 316 с.
21. Гайдукевич Л. География международного туризма стран СНГ и Балтии : учеб. пособие / Авт.-сост. Л.М. Гайдукевич, С.А. Хомич, Я.И. Аношко.– Минск: Аверсэв, 2004. – 252 с.

22. Кузик С.П. Географія туризму : навч. посіб. / Кузик С. П. – К. : Знання, 2011. – 271 с.
23. Окладникова Е. А. Международный туризм. География туристских ресурсов мира / Окладникова Е. А. – СПб. : Корона Принт, 2002. – 382 с.
24. Рутинський М. Й. Географія туризму України : навч.-метод. посіб. / Рутинський М. Й. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 160 с.
25. Руденко В. П. Географическое разнообразие природно-ресурсного потенциала регионов Украины : монография / Руденко В. П. – Красноярск : КГТЭИ, 2007. – 168 с.
26. Сажнева Н. М. Рекреаційна географія та туризм (словник-довідник сучасних термінологічних понять) : навч. посіб. / Н. М. Сажнева, І. А. Арсененко. – Мелітополь : Люкс, 2007. – 254 с.
27. Крачило Н. Основы туризоведения. / Н.П. Крачило. – К.: «Вища школа», 1980. – 120 с.
28. Зорин И. В. Туризм как вид деятельности : учебник / Зорин И. В., Каверина Т. П., Квартальнов В. А. – М.: Финансы и статистика, 2005. – 288 с.
29. Монтанер М. Структура туристического рынка / М.Х. Монтанер.; Пер. с исп. – Смоленск: изд-во СГУ. 1997. – 230 с.
30. Уокер Дж. Р. Введение в гостеприимство / Дж.Р. Уокер; Пер. с англ. – М: ЮНИТИ, 1999. – 463 с.
31. Jafari J. Anatomy of the Travel Industry // Cornell Hotel and Restaurant Administration Quarterly. – 1983. – May. – Vol. 24. – No. I. – P. 71-77.
32. McIntosh R. Tourism: principles, practices, philosophies / Robert W. McIntosh, Charles R. Goeldner, J.R. Brent Ritchie. – New York: John Wiley & Sons, 1995. – 648 p.
33. Ткаченко Т. Сталий розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу : монографія / Тетяна Іванівна Ткаченко. – 2-ге вид., випр. та доповн. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2009. – 463 с.
34. Олійник Я. Б. Географія світового господарства (з основами економіки) : навч. посіб. / за ред. Я. Б. Олійника, І. Г. Смирнова. – К. : Знання, 2011. – 640 с.
35. Олійник Я. Б. Міжнародна логістика : навч. посіб. / за ред. Я. Б. Олійника, І. Г. Смирнова. – К. : Обрії, 2011. – 544 с.
36. Розвиток туристичного бізнесу регіону : навч. посіб. / [за ред. І. М. Школа]. – Чернівці : Книга-XXI, 2007. – 292 с.
37. Туризм в системі пріоритетів регіонального розвитку : монографія / за ред. проф. В. В. Александрова. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2010. – 268 с.
38. Сокол Т. Основы туристической деятельности: учебник / Т.Г. Сокол / под ред. доктора пед. наук, проф. В. Ф. Орлова. – К.: Грамота, 2004. – 327 с.
39. Карп В. С. Торгівля міжнародними туристичними послугами (на прикладі країн Центрально-Східної Європи) : монографія / В. С. Карп – К. : ВПЦ «Київський університет», 2013. – 271 с.
40. Дмитриевский Ю. Д. Туристские районы мира : учеб. пособ. / Дмитриевский Ю. Д. – Смоленск : СГУ, 2000. – 224 с.
41. Енджейчик И. Современный туристский бизнес : Экостратегии в

управлении фирмой. / И. Енджейчик.; Пер. с пол. И. Д. Рудинского. – М.: Финансы и статистика, 2003. – 318 с.

Допоміжна

1. Азар В. Экономика туристского рынка / В.И. Азар, С.Ю. Туманов – М.: ИПК госслужбы, 1998. – 239 с.
2. Бабарицька В. Організація туризму : навчальний посібник. Частина 1 / В. К. Бабарицька, О.О. Любіцева. – К.: РВЦ «Київськ. ун-т», 1998. – 220 с.
3. Географічна енциклопедія України : у 3 т. / редколегія: О. М. Маринич (відпов. ред.) та ін. – К. : «Українська радянська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 1989 (том 1, гасла на літери А-Ж. – К.: 1989. – 416 с. ; том 2, гасла на літери З-О. – К.: 1990. – 480 с.; том 3, гасла на літери П-Я. – К.: 1993. – 480 с.
4. Гуляев В. Г. Туризм: экономика и социальное развитие / В. Г. Гуляев. – М. : Финансы и статистика, 2003. – 304 с.
5. Исакова В. С. Проблема понятия туристско-рекреационного потенциала в аспекте современного образования / В. С. Исакова // Современные наукоемкие технологии. – 2005. – № 1. – С. 54.
6. Коваленко Ю. Ефективність міжнародних туристичних послуг на сучасному етапі / Ю.О. Коваленко // Культура народов Причерноморья. – №59. – Симферополь: Межвузовский центр «Крым» – 2005. – С. 121-127.
7. Крачило Н. П. География туризма / Крачило Н. П. – К. : Вища школа, 1987. – 208 с.
8. Мельник О. Интегральный показатель туристической привабливості території: поняття та теоретичні аспекти / О.В. Мельник // Регіональна економіка, 2004. – № 4. – С. 197-205.
9. Рекреационные системы : монография / под ред. Н. С. Мироненко, М. М.Бочарова. – М. : Изд-во МГУ, 1986. – 136 с.
10. Сапрунова В. Б. Туризм: эволюция, структура, маркетинг / Сапрунова В. Б. – М. : Ось-89, 1997. – 160 с.
11. Сенин В. Организация международного туризма: учебник / В.С. Сенин – М.: Финансы и статистика, 1999. – 400 с.
12. Смаль І.В. Туристичні ресурси світу / І.В. Смаль. – Ніжин : Вид-во Ніжин. держ. ун-у імені Миколи Гоголя, 2010. – 336 с.
13. Харрис Г. Стимулирование международного туризма в XXI веке. / Г. Харрис, К.М. Кац.; Пер. с англ. – М.: Финансы и статистика, 2000. – 240 с.
14. Чеботарь Ю. М. Туристический бизнес / Чеботарь Ю. М. – М. : Мир деловой книги, 1997. – 69 с.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інші методичне забезпечення

1. Travel & Tourism Competitiveness Report 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://reports.weforum.org/travel-and-tourism-competitiveness-report-2015/downloads>.
2. Довідка про динаміку туристичних потоків в Україні за 2014 рік. Державна служба туризму і курортів. Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.tourism.gov.ua/publ.aspx?id=2183>.
3. Концепція Державної цільової програми розвитку туризму і курортів на 2011-2015 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://vuppi.at.ua/publ/zakonodavcha_baza_shhodo_invalidiv/vidpochinok_invalidiv/konceptija_derzhavnoji_cilovoji_programi_rozvitku_turizmu_v_ukrajini_na_2011_2015r_r/23-1-0-164.
4. Постанова Кабінету Міністрів «Про порядок встановлення нормативів збору за забруднення навколишнього середовища і стягнення цього збору» (від 8.05.1999 року) // Урядовий Кур'єр. – 1999. – №65-66.
5. Правове регулювання туристичної діяльності в Україні. Збірник нормативно-правових актів // під заг. ред. проф. В. К. Федорченка. – К.: Університет туризму, економіки і права. – К.: Юрінком, 2002. – 640 с.
6. Про схвалення Стратегії розвитку туризму і курортів. – Розпорядження Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2008 р. № 1088-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.gdo.kiev.ua/files/db.php?god=2008&st=2041 – Заголовок з екрану.
7. Проект страны //Київський інститут проблем управління імені Горшеніна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://institute.gorshenin.ua/annuals/3_proekt_strani.html – Заголовок з екрану.
8. Сайт Всемирной туристской организации [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www2.unwto.org/ru>.
9. Стратегія економічного і соціального розвитку України (2004-2015 роки) «Шляхом Європейської інтеграції» / Авт. кол.: А.С. Гальчинський, В.М.Геець та ін.; Нац. ін-т стратег. дослідж., Ін-т екон. прогнозування НАН України, М-во економіки та з питань європ. інтегр. України. – К.: ІВЦ Держкомстату України, 2004. – 416 с.
10. Стратегія розвитку сфери туризму і курортів України на період до 2022 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://frtu.org.ua/uk/proekti-frtu/135-tematichni-proekti/544-strategiya-rozvitku-sferi-turizmu-i-kurortiv-ukrajini-na-period-do-2022-roku>.
11. Туристичні новини регіонів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: mincult.kmu.gov.ua/mincult/uk/publish/article/145969 – Заголовок з екрану.
12. Указ Президента України «Про заходи щодо розвитку туризму і курортів в Україні» 21 лютого 2007 року N 136/2007 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/136/2007>.